

Àmbit social i criminològic

CENTRE D'ESTUDIS JURÍDICS
I FORMACIÓ ESPECIALITZADA

Ausiàs March, 40
08010 Barcelona
TEL. 93 207 31 14
FAX: 93 207 67 47

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

D O C U M E N T S D E T R E B A L L

INVESTIGACIÓ

(Producció pròpia, 2010)

Taxes de reincidència 2009 de justícia juvenil

**Actualització de la taxa de reincidència
dels joves sotmesos a mesures de
llibertat vigilada i internament en centre**

Autors

**Àrea d'Investigació i Formació
Social i Criminològica**

Any 2010

Taxes de reincidència 2009 de justícia juvenil

Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre

Equip de treball

Manel Capdevila Capdevila (*Responsable d'Investigació*)

Marta Ferrer Puig (*Cap de l'Àrea d'Investigació i Formació Social i Criminològica*)

Marta Blanch Serentill, Alexia Cañameres Sanz, Oriol Arronis Camps
(*Tècnic/ques de recerca becat/des*)

Laura Castel Fort (*tècnica de recerca*)

Avís legal

Els continguts d'aquesta investigació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya de Creative Commons, el text complet de la qual es troba disponible a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>. Així, doncs, se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sempre que se citi l'autor del text i la font (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada), tal com consta en la citació recomanada inclosa a cada article. No se'n poden fer usos comercials ni obres derivades.

Resum en català:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>

Índex

1. Introducció	6
2. Finalitat i objectius	8
2.1. Finalitat	8
2.2. Objectius	8
3. Metodologia emprada	9
3.1. Obtenció i anàlisi de la informació	9
3.2. Diferències respecte a la metodologia dels estudis anteriors	10
4. Taxes de reincidència juvenil 2009.....	12
5. Llibertat vigilada	13
5.1. Taxa de reincidència	13
5.2. Temps que triguen a cometre un nou delictes.....	14
5.3. Taxes de reincidència dels joves segons l'equip d'execució de mesures en medi obert que en fa el seguiment.....	17
5.4. Perfil del jove reincident i del no reincident.....	18
5.5. Diferències en el perfil del jove reincident respecte a altres anys.....	20
6. Internament	26
6.1. Taxa de reincidència	26
6.2. Temps que triguen a cometre un nou delictes.....	27
6.3. Taxes de reincidència per centres d'internament	30
6.4. Perfil del jove sense antecedents i perfil del jove amb antecedents a justícia juvenil	34
6.5. Perfil del jove reincident i del no reincident.....	37
6.6. Diferències en el perfil del jove reincident respecte a altres anys.....	39
7. Diferències entre el jove amb mesura de llibertat vigilada i d'internament.....	44
8.Els delictes de trànsit i la seva rellevància en la taxa de reincidència juvenil ..	52
9. Conclusions	55
8. Referències bibliogràfiques	58

Acrònims

Programes

ATM: Assessorament tècnic de menors

CB: Causa Base

IC: Internament en centre

ICS: Internament en cap de setmana

LV: Llibertat vigilada

MEPC: Mesures d'execució penal a la comunitat

MPA: Mesures penals alternatives

MRM: Mediació i Reparació de Menors

PBC: Prestacions en benefici a la comunitat (mesura aplicada a menors)

TBC: Treballs en benefici a la comunitat (mesura aplicada a adults):

Entitats i altres acrònims

DGEPCJJ: Direcció General d'Execució penal a la Comunitat i Justícia Juvenil

EMO: Equip de medi obert

JJ: Justícia Juvenil

JOVO: Base de dades informàtica de la DGJJ

LORPM: Llei Orgànica de Responsabilitat Penal del Menor

SIPC: Sistema Informàtic Penitenciari Català

SSPRJJ: Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil

A efectes de l'estudi, es considera **causa base**, aquell expedient de fiscalia pel qual el jove ha complert i finalitzat una mesura l'any 2006 en el nostre cas de llibertat vigilada o bé d'internament.

En el llenguatge intern de la pròpia Direcció General de Justícia juvenil, cadascuna de les mesures aplicades al noi rep el nom de **programa**.

A efectes de l'estudi, s'han considerat com a **antecedents** totes aquelles causes obertes per la fiscalia, en les quals la data del fet delictiu comés pel jove fos més antiga que la data de finalització de l'últim programa de la *causa base*.

Per contra, s'han considerat com a **reincidència** totes aquelles causes obertes per la fiscalia, en les quals la data del fet delictiu comés pel jove fos posterior a la data de finalització de l'últim programa de la *causa base*.

1. Introducció

El present estudi és una actualització de les taxes de reincidència dels menors sotmesos a una mesura d'internament o de llibertat vigilada publicades a la recerca *La reincidència en el delicte en la justícia de menors* que va finalitzar l'any 2005 i va ser duta a terme per professionals del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (CEJFE)¹. Aquell estudi recollia per primer cop dades sobre la reincidència dels joves infractors que havien entrat en el circuit de la justícia de menors després de la posada en marxa de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (LORPM).

Per dur a terme la recerca esmentada, es va analitzar una mostra representativa de menors de tots els programes executats per la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil² (DGEPCJJ) que havien finalitzat durant l'any 2002, i es va fer seguiment documental d'aquests menors fins al desembre de 2004, per tal de comprovar si havien entrat novament en contacte amb el sistema d'execució penal (de menors o d'adults) per un nou delicte.

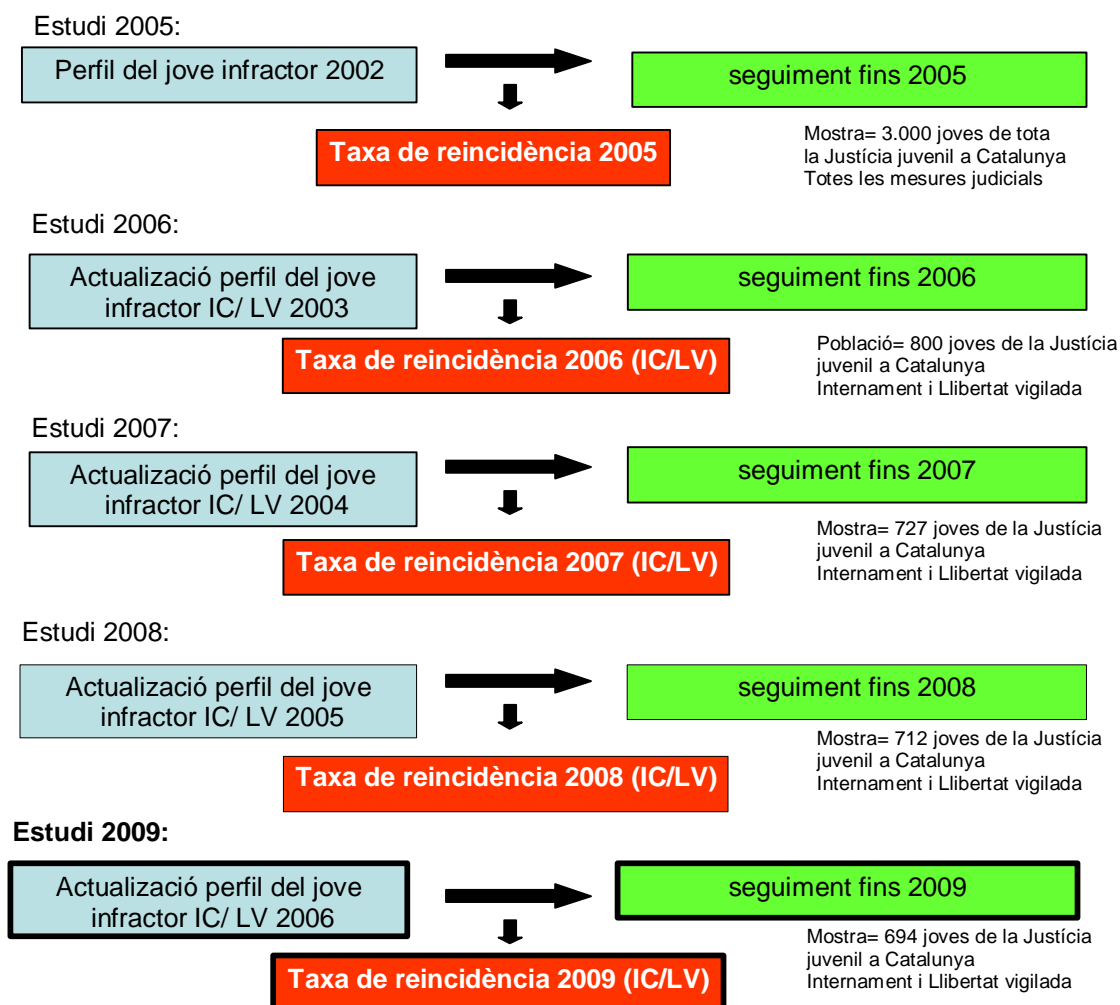
A partir d'aquest primer estudi, s'han anat actualitzant anualment les taxes de reincidència corresponents a les mesures de llibertat vigilada i d'internament en centre educatiu, així com el perfil dels joves sotmesos a aquestes mesures.

El gràfic 1 recull de manera molt clara els grups d'estudi de cada any. Cal tenir en compte que tot el que explica la taxa de reincidència respon a allò que va passar 3 o 4 anys enrere, atès que sempre s'ha de tenir un mínim temps de seguiment.

¹ Capdevila, M; Ferrer, M., Luque, E. (2005). *La reincidència en el delicte en la justícia de menors*. Barcelona CEJFE. Col·lecció Justícia i Societat núm. 26

² Ens referim als programes d'assessorament tècnic, mediació, programes en medi obert i programes d'internament

Gràfic 1. Estudis de reincidència i sèries dutes a terme fins ara

Recordem que la definició de reincidència que hem utilitzat en tots els estudis és la de retorn dels subjectes objecte d'estudi al sistema de justícia penal com a inculpats d'un nou delictes o falta amb posterioritat a la finalització del compliment d'una determinada mesura finalitzada en l'any que es pren de referència, en aquest cas les mesures d'internament en centre educatiu o de llibertat vigilada finalitzades l'any 2006, i amb un seguiment de mitjana de 3-4 anys.

2. Finalitat i objectius

2.1. Finalitat

L'actualització que aquest estudi duu a terme de les taxes de reincidència vinculades a les mesures de llibertat vigilada i d'internament és la quarta d'una sèrie de periodicitat anual en què es revisa i es posen al dia les dades sobre reincidència en la justícia de menors. El fet que es doni continuïtat a les dades permet estudiar l'evolució de les taxes de reincidència, i proporcionar a la DGEPCCJ una eina més per a l'anàlisi de la seva intervenció amb els menors.

2.2. Objectius

Els objectius d'aquest estudi són:

1. Obtenir la taxa de reincidència juvenil de 2009 i algunes dades del perfil personal i criminògen dels joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada o d'internament l'any 2006.
2. Comparar aquests resultats amb els obtinguts en la recerca de 2005 i en les actualitzacions posteriors de 2006, 2007 i 2008 (respecte a les mesures de llibertat vigilada i internament).

3. Metodologia emprada

3.1. Obtenció i anàlisi de la informació

Aquesta recerca s'ha dut a terme estudiant els joves que van finalitzar un programa de llibertat vigilada (LV) o d'internament (IC i ICS)³ l'any 2006 i dels quals es fa un seguiment fins a 31 de desembre de 2009 per saber si han comés o no un nou delictes que impliqui una nova presa de contacte amb els serveis d'execució penal de menors o d'adults.

El primer pas de l'estudi va ser l'obtenció dels llistats a través de la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil (SSPRJJ) d'aquelles persones que van finalitzar una mesura l'any 2006 (tant d'internament com de llibertat vigilada). D'aquests llistats varem seleccionar els que complissin els requisits de selecció que hem anat utilitzant al llarg d'aquests 5 anys de series de taxa de reincidència.

El llistat definitiu inclou 169 individus que van finalitzar una mesura d'internament el 2006, i 1.017 subjectes que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada.

En el cas dels joves amb mesura d'internament es va estudiar tota la població, és a dir, els 169 subjectes. En el cas dels joves amb mesura de llibertat vigilada es va fer una mostra seleccionada de manera aleatòria amb l'SPSS.15.0 de 525 subjectes (interval de confiança=95,5%, marge d'error $\pm 3,04$ i $p=q=50$).

El recull de dades i l'explotació estadística es va dur a terme entre el primer i el segon trimestre de l'any 2010. Les variables recollides, a partir de la base de dades informàtiques de la SSPRJJ coneguda com a JOVO, fan referència al perfil del menor, el tipus de delictes que va cometre, la intervenció de la justícia i si ha reincidit o no. Per tal de completar la informació de la reincidència en l'àmbit penal d'adults, també es van consultar la base de dades SIPC (Sistema

³ IC = Internament en centre; ICS= Internament de cap de setmana

informàtic penitenciari de Catalunya) i els expedients de Mesures d'Execució Penal a la Comunitat. L'anàlisi de les dades i discussió de resultats s'ha realitzat entre els mesos de juliol i setembre de 2010, així com la redacció de l'informe.

3.2. Diferències respecte a la metodologia dels estudis anteriors

Els estudis de 2006 a 2009 s'han dut a terme utilitzant exactament la mateixa metodologia.

Respecte al primer estudi, el de 2005, les actualitzacions posteriors presenten dues diferències metodològiques importants:

La primera és que varem decidir ampliar el període de seguiment en un any. Com ja hem assenyalat anteriorment, en el present estudi hem analitzat tots els casos de joves que van finalitzar una mesura de LV o d'IC/ICS l'any 2006 i que no tenien cap altre programa per la mateixa causa. El període de seguiment per veure si han reincidit arriba fins a desembre de 2009. El temps mínim de seguiment ha estat, doncs, de 3 anys i el temps màxim de 4, mentre que en el primer estudi, el del 2005, el temps mínim eren 2 anys i el temps màxim 3. Tal com demostren els resultats d'altres recerques, la reincidència es produeix pocs mesos després de la finalització de la mesura, i un període de seguiment entre tres i quatre anys és suficient per establir taxes de reincidència. A partir dels quatre anys el nombre de casos nous que reincideixen és menyspreable.

La segona diferència metodològica és que hem ampliat el control sobre la reincidència dels joves, revisant les mesures d'execució penal a la Comunitat (antigues MPA) que en el primer estudi no es van comptabilitzar i sí s'han resseguit posteriorment, a les taxes de reincidència de 2006, 2007, 2008 i en l'actual 2009.

Caldrà tenir en compte aquestes qüestions a l'hora d'interpretar els resultats d'aquest nou estudi.

Resultats

4. Taxes de reincidència juvenil 2009

Taula 1. Taxes de reincidència de llibertat vigilada i internament segons diferents variables

Variable	Categoria	Llibertat vigilada	Internament
Taxa de reincidència general		*28,8%	***50,3%
Gènere	Home	*31,4%	52,6%
	Dona	*11,4%	26,7%
Nacionalitat	Espanyol	29,8%	56,0%
	Estranger	25,2%	42,0%
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	29,8%	56,0%
	Unió Europea	40,0%	-
	Resta d'Europa	13,3%	11,1%
	Magrib	21,0%	50,0%
	Resta d'Àfrica	0,0%	50,0%
	Centre i Sud Amèrica	37,1%	35,7%
	Resta del món	0,0%	-
Tipus de delictes en la <i>causa base</i>	Contra les persones	30,8%	50,0%
	Contra la llibertat sexual	0,0%	33,3%
	Contra la propietat	29,8%	52,4%
	Drogues	0,0%	50,0%
	Altres delictes	23,8%	33,3%
Violència en el delictes de la <i>causa base</i>	Delictes violents	30,2%	46,4%
	Delictes no violents	26,8%	57,6%
Edat en la comissió del delictes en la <i>causa base</i>	14 anys	**44,7%	***65,2%
	15 anys	**30,0%	***68,6%
	16 anys	**24,5%	***45,5%
	17 anys	**25,0%	***39,7%

* Diferències molt significatives ($p < 0,001$)

**Diferències moderadament significatives ($p < 0,01$)

***Diferències significatives ($p < 0,05$)

En les categories sense dades vol dir que no hi ha cap jove d'aquella categoria en les dades inicials.

5. Llibertat vigilada

5.1. Taxa de reincidència

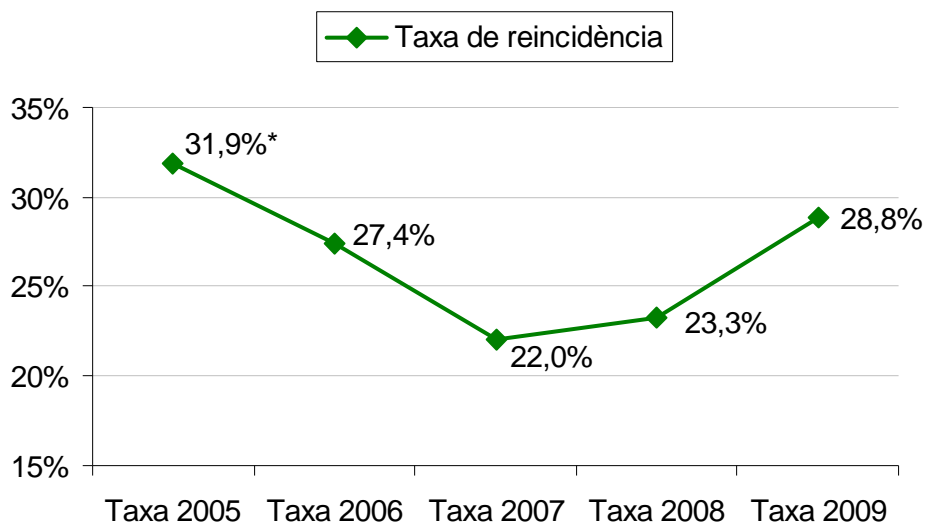
Taula 2. Taxa de reincidència de 2009 dels joves que han complert una mesura de llibertat vigilada

Variable	Freqüència	Percentatge
No han reincidit	374	71,2 %
Sí han reincidit	151	28,8 %
Total	525	100,0 %

7 de cada 10 joves que han complert una mesura de llibertat vigilada no han tornat al sistema d'execució penal català.

Com es veu al gràfic 2 la taxa de reincidència 2009 experimenta un lleuger augment respecte la taxa del 2008. La diferència és estadísticament significativa. Aquest augment s'explica en gran part per l'entrada en vigor, l'1 de desembre de 2007, de la Llei Orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei Orgànica 10/1995 del Codi Penal en matèria de seguretat viària, i que penalitza conductes que fins aquells moments no es recollien com a fets delictius. Com veurem en un altre apartat d'aquest mateix capítol, un percentatge important de joves que han complert llibertat vigilada cometen infraccions només en aquest tipus d'infracció que abans no es tipificava com a delicte.

Gràfic 2. Evolució de la taxa de reincidència de menors que han complert una mesura de llibertat vigilada

*Taxa 2005 – No inclou les reincidències en Mesures d’Execució Penal a la Comunitat

5.2. Temps que triguen a cometre un nou delictes

Taula 3. Temps que triguen els reincidents a cometre un nou delictes. Taxa 2009

Temps	N	% vàlid	% acumulat
< 6 mesos	51	33,8	33,8
6 mesos -1 any	31	20,5	54,3
1 any - 2 anys	37	24,5	78,8
2 anys -3 anys	27	17,9	96,7
3 anys - 4 anys	5	3,3	100,0
Total	151	100,0	

Dels menors que van reincidir, pocs més de la meitat ho van fer en un període inferior a un any després d’acabar la llibertat vigilada. En un període de 3 anys, ja havien reincidit el 96,7%.

En comparació amb altres anys hi ha poques diferències. Es confirma com a període crític per a la reincidència dels joves que han complert una mesura de LV l’any posterior a la seva finalització.

Taula 4. Temps que triguen a reincidir. Comparativa amb altres anys

Temps	Taxa 2006*	Taxa 2007*	Taxa 2008*	Taxa 2009*
< 6 mesos	41,0	28,9	42,3	33,8
6 mesos -1 any	62,8	53,7	62,6	54,3
1 any - 2 anys	82,5	75,2	79,7	78,8
2 anys -3 anys	93,1	94,2	93,5	96,7
3 anys - 4 anys	100,0	100,0	100,0	100,0

*Percentatge acumulat

Taula 5. Temps que triguen a reincidir segons variables individuals i de la *causa base*

Variable	Categoria	Mitjana (en mesos)	D. Típica
Reincidència	Sí	13,5	11,7
Sexe	Home	13,5	11,6
	Dona	14,5	13,0
Nacionalitat	Espanyol	13,0	11,9
	Estranger	15,6	10,5
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	13,0	11,9
	Unió Europea	25,5	13,4
	Resta d'Europa	7,5	10,6
	Magrib	14,5	11,4
	Resta d'Àfrica*	-	-
	Centre i Sud Amèrica	16,5	9,0
	Resta del món*	-	-
Tipus de delictes en la <i>causa base</i>	Contra les persones	15,4	12,5
	Contra la llibertat sexual*	-	-
	Contra la propietat	12,9	11,4
	Drogues*	-	-
	Altres delictes	13,7	11,7
	<i>Resta delictes</i>	15,6	12,2
	<i>Delictes de trànsit</i>	6,0	5,6
Edat en la comissió del delictes en la <i>causa base</i>	14 anys	7,8	9,4
	15 anys	11,2	10,2
	16 anys	17,5	11,8
	17 anys	16,1	12,3

*Cap dels joves d'aquesta categoria de la variable ens consta reincidència en la taxa 2009

No hi ha diferències destacables segons el sexe respecte al temps que triguen a reincidir.

Sí que ha resultat rellevant la variable *zona geogràfica de procedència*. Els estrangers triguen més temps a reincidir (2 mesos i mig de mitjana) que els espanyols. Els joves de la Unió Europea són els que triguen més a reincidir. En canvi els provinents de la resta d'Europa són els que triguen menys. Caldria confirmar aquestes tendències en altres recerques atès que els resultats s'han obtingut amb mostres molt petites.

Segons el delictes de la *causa base*, els menors que han comès un delictes *contra la propietat* són els que reincideixen més aviat.

Pel que fa a l'edat, com més joves són els que reincideixen menys temps triguen a fer-ho.

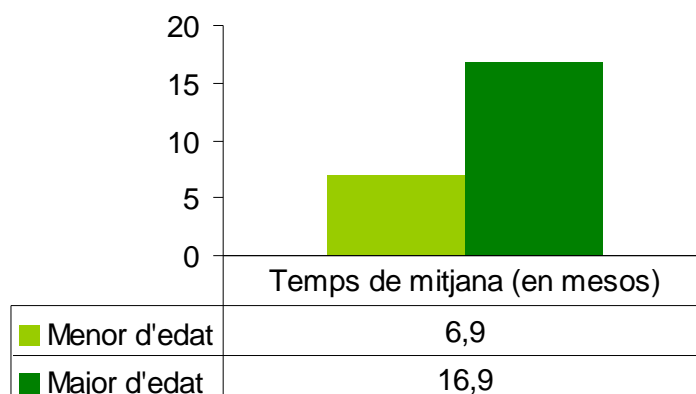
Taula 6. Temps que triguen a reincidir segons l'edat al finalitzar la llibertat vigilada

Temps	Menors d'edat*	Majors d'edat*
< 6 mesos	56,9	22,0
6 mesos -1 any	84,4	39,0
1 any - 2 anys	94,2	71,0
2 anys -3 anys	98,1	96,0
3 anys - 4 anys	100,0	100,0

*Percentatge acumulat

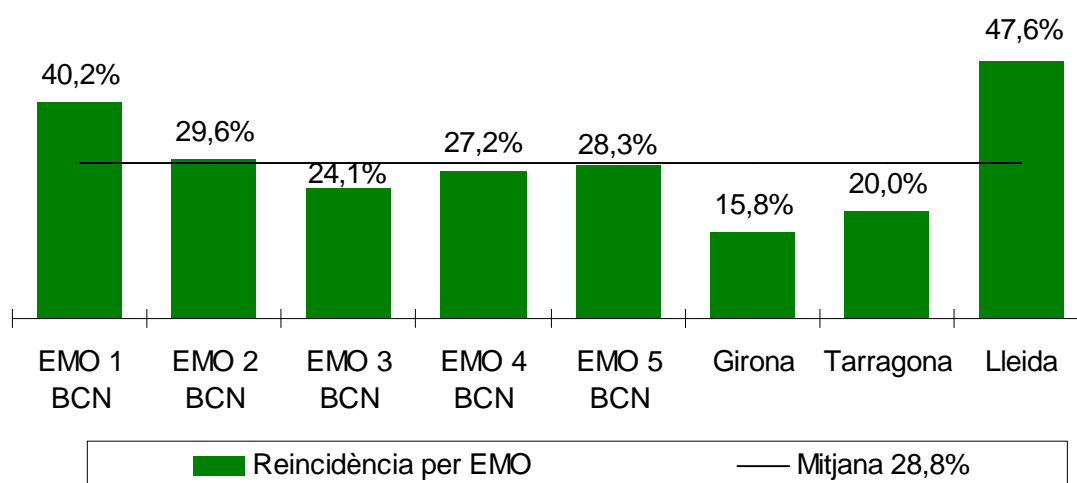
La majoria d'edat sembla un factor influent en el temps que es triga a reincidir. Els que encara eren menors d'edat quan van acabar la mesura de llibertat vigilada han reincidit de forma notablement més ràpida que els que eren ja majors d'edat. Segurament hi té a veure que és més fàcil tornar al sistema de menors que no al d'adults.

Gràfic 3. Temps que trigen a reincidir segons l'edat al finalitzar la mesura de llibertat vigilada

5.3. Taxes de reincidència dels joves segons l'equip d'execució de mesures en medi obert que en fa el seguiment

Gràfic 4. Taxes de reincidència 2009 segons l'equip de referència del jove

Respecte a la taxa de reincidència mitjana, l'EMO1 i Lleida estan per sobre de la mitjana, mentre que l'equip de Girona està per sota de la mitjana, amb diferències que són estadísticament significatives. Les diferències entre la resta d'equips no són estadísticament significatives.

A la taula 6 es recullen aquestes mateixes taxes per equips i la seva evolució al llarg dels 3 anys dels quals es disposen dades.

No es pot aventurar cap explicació de les causes d'aquestes diferències al desconèixer les peculiaritats del territori o les variables individuals dels joves estudiats.

Taula 7. Taxes de reincidència per EMO⁴ i per anys

Equip de Medi Obert	% Taxa 2007	% Taxa 2008	% Taxa 2009
EMO BCN 1	19,2	26,7	40,2
EMO BCN 2	16,5	30,6	29,6
EMO BCN 3	23,9	17,0	24,1
EMO BCN 4	24,3	22,5	27,2
EMO BCN 5*	-	18,9	28,3
EMO Girona	18,3	8,3	15,8
EMO Tarragona	29,0	33,3	20,0
EMO Lleida	32,1	22,2	47,6

*Equip de nova creació, sense dades disponibles

5.4. Perfil del jove reincident i del no reincident

Taula 8. Comparativa entre el perfil del menor reincident i del no reincident. Variables descriptives. Taxa 2009

Variable	Categoria	No reincident		Reincident	
		N	%	N	%
Sexe	Home	312	83,4	143	94,7
	Dona	62	16,6	8	5,3
Nacionalitat	Espanyol	285	76,2	121	80,2
	Estranger	89	23,8	30	19,8
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	285	76,2	121	80,2
	Unió Europea	3	0,8	2	1,3
	Resta d'Europa	13	3,5	2	1,3
	Magrib	49	13,0	13	8,6
	Resta d'Àfrica	1	0,3	0	0,0
	Centre i Sud Amèrica	22	5,9	13	8,6
	Resta del món	1	0,3	0	0,0

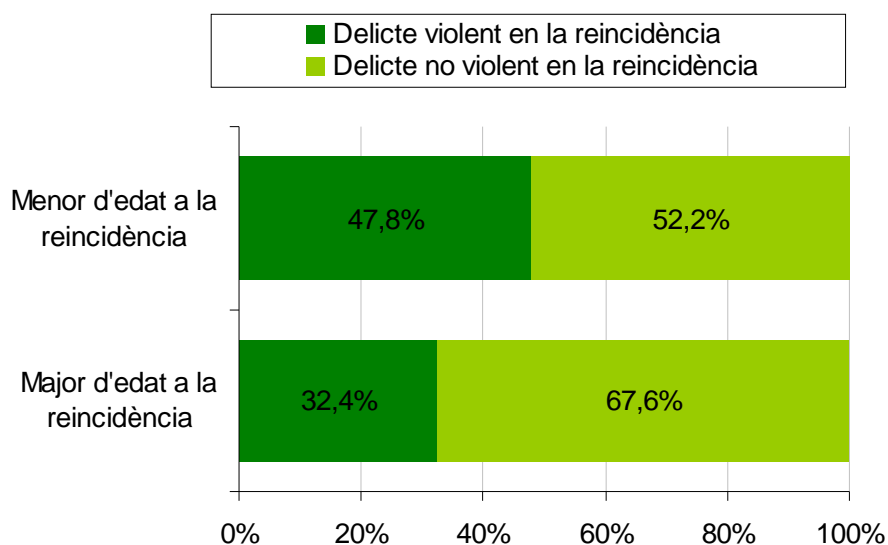
⁴ EMO = Equip d'execució de mesures en Medi Obert. Els EMO de l'1 al 5 corresponen a les comarques de Barcelona

Taula 9. Comparativa entre el perfil del menor reincident i del no reincident. Variables del delictes en la causa base. Taxa 2009

Variable	Categoria	No reincident		Reincident	
		N	%	N	%
Tipus de delictes en la <i>causa base</i>	Contra les persones	81	21,7	36	23,8
	Contra la llibertat sexual	1	0,3	0	0,0
	Contra la propietat	247	65,9	105	69,6
	Drogues	13	3,5	0	0,0
	Altres delictes	32	8,6	10	6,6
	<i>Resta delictes</i>	25	6,7	8	5,3
	<i>Delictes de trànsit</i>	7	1,9	2	1,3
Violència en el delictes de la <i>causa base</i>	Delictes violent	210	56,1	91	60,3
	Delictes no violent	164	43,9	60	39,7
Tipus de fet principal de la <i>causa base</i>	Falta	2	0,5	3	2,0
	Delictes	319	85,3	118	78,1
	Temptativa	53	14,2	30	19,9
Nombre de fets acumulats en la <i>causa base</i>	1 fet	253	67,6	103	68,2
	2 fets	87	23,3	36	23,8
	3 o més fets	34	9,1	12	7,9
Edat en la comissió del delictes de la <i>causa base</i>	14 anys	42	11,2	34	22,5
	15 anys	77	20,6	33	21,9
	16 anys	123	32,9	40	26,5
	17 anys	132	35,3	44	29,1

Les variables penals recollides en la *causa base* expliquen poques diferències entre els reincidents i els no reincidents. La més destacada és que els reincidents cometen en proporció més elevada delictes violents. D'altra banda, com es veu en el gràfic següent, els reincidents que són menors d'edat al finalitzar la mesura de llibertat vigilada cometen major proporció de delictes violents que quan ja són majors d'edat .

Gràfic 5. Violència en el delictes de la reincidència segons l'edat del jove

5.5. Diferències en el perfil del jove reincident respecte a altres anys

Taula 10. Característiques del jove reincident: comparativa 2005-08 amb 2009. Variables descriptives

Variable	Categoria	Mitjana	
		2005-2008 %	2009 %
Sexe	Home	94,6	94,7
	Dona	5,4	5,3
Nacionalitat	Espanyol	82,2	80,1
	Estranger	17,8	19,9
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	82,2	80,1
	Unió Europea	0,4	1,3
	Resta d'Europa	1,3	1,3
	Magrib	12,1	8,7
	Resta d'Àfrica	0,4	0,0
	Centre i Sud Amèrica	3,6	8,6
	Resta del món	0,0	0,0

Així com no hi ha diferències respecte el sexe dels reincidents sí que hi ha hagut un lleuger augment en el percentatge d'estrangers respecte als altres anys. Dels estrangers que han reincidit després de complir una llibertat vigilada ha disminuït la proporció de magrebins, però en canvi ha augmentat la dels europeus comunitaris i dels de Centre i Sud Amèrica.

Taula 11. Comparativa taxa 2009 amb la taxa mitjana dels anys anteriors. Dades penals de la *causa base*

Variable	Categoria	Mitjana de les taxes 2005-2008* %	Taxa 2009 %
Tipus de delictes en la <i>causa base</i>	Contra les persones	14,9	23,8
	Contra la llibertat sexual	1,4	0,0
	Contra la propietat	75,0	69,6
	Drogues	1,9	0,0
	Altres delictes	6,8	6,6
	<i>Resta delictes **</i>	-	5,3
	<i>Delictes de trànsit**</i>	-	1,3
Violència en el delictes de la <i>causa base</i>	Delicte violent	53,9	60,3
	Delicte no violent	46,1	39,7
Tipus de fet principal de la <i>causa base</i>	Falta	1,9	2,0
	Delicte	85,1	78,1
	Temptativa	13,0	19,9
Nombre de fets acumulats en la <i>causa base</i>	1 fet	70,5	68,3
	2 fets	19,2	23,8
	3 o més fets	10,3	7,9

*No inclosa la taxa any 2006

**Vist que fins al present informe no es feia la distinció dels "delictes de trànsit" no hi dades amb què comparar ja que en els anteriors estan inclosos en la categoria "altres delictes".

Pel que fa al tipus de delictes comès en la *causa base* pels joves reincidents s'observa un augment en la proporció de delictes *contra les persones* i un descens en la proporció de delictes *contra la propietat* respecte a la mitjana dels altres anys. En conseqüència es pot concloure que ha augmentat la proporció de delictes violents comesos pels joves reincidents.

Taula 12. Comparativa taxa 2009 amb la taxa mitjana dels anys anteriors. Edat i nombre de fets

Variable	Mitjana de les taxes 2005-2008*		Taxa 2009	
	Mitjana	D. Típica	Mitjana	D. Típica
Edat en la comissió del delictes	15,5	1,1	15,6	1,1
Edat al finalitzar la llibertat vigilada	17,9	1,7	18,1	1,6
Nombre de fets delictius acumulats en la <i>causa base</i>	1,5	0,9	1,4	0,8

*No inclosa la taxa any 2006

Taula 13. Temps que triguen a reincidir respecte altres anys

Variable	Categoria	Mitjana de les taxes 2006-2008 %	Taxa 2009 %
Temps que triguen a reincidir	< 6 mesos	38,0	33,8
	6 mesos – 1 any	60,2	54,3
	1 any – 2 anys	79,6	78,8
	2 anys – 3 anys	93,5	96,7
	3 anys – 4 anys	100,0	100,0

Taula 14. Comparativa taxa 2009 amb la taxa mitjana dels anys anteriors. Variables numèriques relacionades amb la reincidència

Variable	Mitjana de les taxes 2006-2008		Taxa 2009	
	Mitjana	D. Típica	Mitjana	D. Típica
Edat en la comissió del delictes	19,1	2,3	19,3	2,0
Temps que triga en reincidir (en mesos)	13,1	12,3	13,5	11,7
Nombre de reincidències	1,2	2,1	2,2	1,8

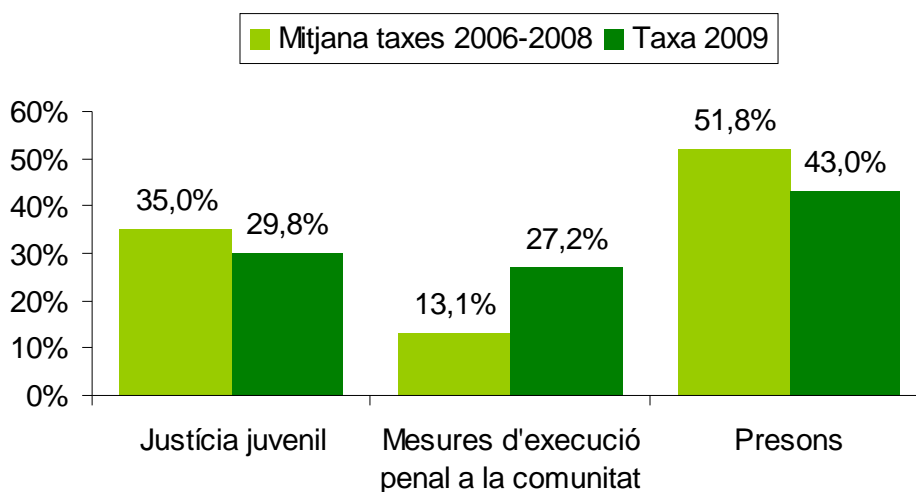
Taula 15. Comparativa taxa 2009 amb la taxa mitjana dels anys anteriors. Àmbit responsable de l'execució penal en la reincidència

Variable	Categoria	Mitjana 2006-2008* %	2009 %
Àmbit d'execució penal de la primera reincidència	Justícia juvenil (JJ)	35,0	29,8
	Mesures d'execució penal a la comunitat (MEPC)	13,1	27,2
	Presons	51,9	43,0
Àmbits d'execució penal on el menor ha reincidit	Només JJ	26,8	20,5
	Només Presó	45,5	35,1
	Només MEPC	12,0	23,2
	JJ i Presó	4,8	4,0
	JJ i MEPC	2,1	4,6
	Presó i MEPC	7,2	11,3
	JJ, Presó i MEPC	1,6	1,3

*No inclosa la taxa any 2005

En el present estudi del 2009 ha augmentat notablement el percentatge de joves que han reincidit i als quals se'ls ha aplicat una pena en l'àmbit de les mesures penals d'execució a la comunitat, com s'observa en la següent taula. Això té una relació directa, com veurem posteriorment, amb el nombre de delictes de trànsit comesos per aquests joves en la reincidència.

Gràfic 6. Àmbit d'execució penal de la primera reincidència en la taxa 2009 comparat amb la mitjana dels anys anteriors

Taula 16. Comparativa taxa 2009 amb la taxa mitjana dels anys anteriors. Mesura o programa imposat en la primera reincidència

Mesura imposada	Mitjana de les taxes 2006-2008 %	Taxa 2009 %
Justícia juvenil		
Mediació i reparació	4,4	6,6
Assessorament tècnic de menors (ATM)	15,2	11,3
Medi obert	12,1	12,6
Internament	5,1	1,3
Justícia d'adults		
Assessorament tècnic d'adults	0,0	0,0
Medi obert	14,5	27,2
Internament	48,7	41,0

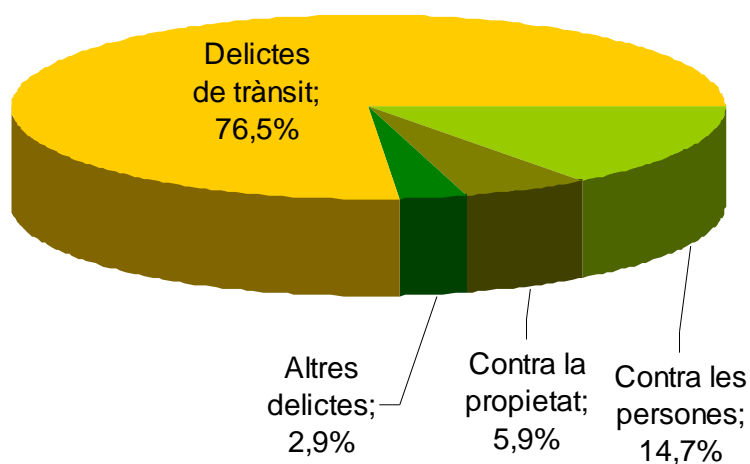
Podem veure que com a resposta a la primera reincidència s'aplica menys que anys anteriors una mesura privativa de llibertat, tant a JJ com en la jurisdicció d'adults. En canvi, es dobla l'aplicació de mesures en la comunitat en l'àmbit d'adults. Com ja hem comentat, aquest fet té a veure amb la inclusió dels delictes de trànsit en el Codi penal, que contempla com a possible resposta penal a aquest delictes, si no hi ha antecedents, l'aplicació de Treballs en Benefici de la Comunitat. El desglossament de les penes i mesures en la comunitat en l'àmbit d'adults corrobora que una gran part de l'augment ha estat pels TBC i que 3 de cada 4 s'han aplicat per delictes de trànsit. El gràfic 7 mostra clarament aquesta afirmació.

Taula 17. Comparativa 2009 amb la mitjana dels anys anteriors. Desglossament de la mesura de medi obert en la justícia d'adults imposada en la primera reincidència

Mesura imposada de medi obert en la justícia d'adults	Mitjana 2006-2008* %	2009 %
Obligació de programes formatius	3,5	2,6
Treballs en benefici de la comunitat (TBC)	7,7	22,6
Tractament terapèutic ambulatori (TTA)	0,7	0,0
Localització permanent	2,6	2,0
Total mesures imposades en medi obert en la justícia d'adults	14,5	27,2

* no inclou la taxa de l'any 2005

Gràfic 7. Distribució del tipus de delictes pel qual s'ha imposat una mesura de TBC en la primera reincidència als joves procedents d'una mesura de llibertat vigilada.

6. Internament

6.1. Taxa de reincidència

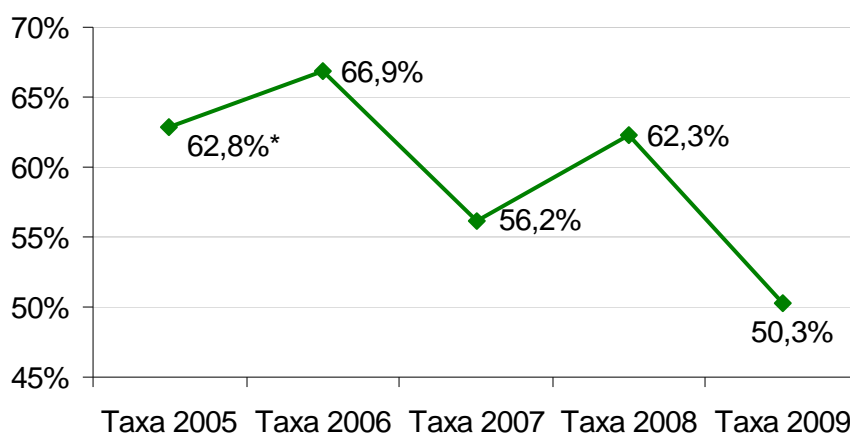
Taula 18. Taxa de reincidència de 2009 dels joves que han complert una mesura d'internament

Variable	Freqüència	Percentatge
No han reincidit	84	49,7 %
Sí han reincidit	85	50,3 %
Total	169	100,0 %

5 de cada 10 joves que han complert una mesura d'internament no han tornat al sistema d'execució penal català.

La diferència entre aquesta taxa i les de la resta d'anys és significativa i és la més baixa de totes les taxes recollides fins ara.

Gràfic 8. Evolució de la taxa de reincidència de menors que han complert una mesura d'internament en centre educatiu

*Taxa 2005 – No inclou les reincidències en Mesures d'Execució Penal a la Comunitat

6.2. Temps que triguen a cometre un nou delict

La mitjana de temps que triguen a reincidir els joves que ho faran és de 9,4 mesos (desviació típica 8,7).

Taula 19. Temps que triguen a retornar al sistema

Temps	N	% vàlid	% acumulat
< 6 mesos	39	45,9	45,9
6 mesos -1 any	16	18,8	64,7
1 any - 2 anys	21	24,7	89,4
2 anys -3 anys	9	10,6	100,0
3 anys – 4 anys	0	0,0	100,0
Total	82	100,0	

Taula 20. Temps que triguen a retornar al sistema en comparació amb els altres anys

Temps	Taxa 2006*	Taxa 2007*	Taxa 2008*	Taxa 2009*
< 6 mesos	53,0	55,8	51,8	45,9
6 mesos – 1 any	76,5	72,6	70,2	64,7
1 any – 2 anys	92,2	84,2	86,9	89,4
2 anys – 3 anys	99,2	93,7	93,9	100,0
3 anys- 4 anys	100,0	100,0	100,0	100,0

* Percentatge acumulat

En la taxa 2009 s'observa que el percentatge acumulat de nois que havien reincidit abans de l'any és el més baix de tots els anys de les series estudiades. La dada s'equilibra el segon any de seguiment i al tercer any ja havia reincidit el 100% dels casos estudiats. En el 4t any de seguiment no hi ha hagut cap cas.

Si bé les distribucions per períodes interanuals mostren aquestes diferències en els percentatges, la mitjana de dies que els joves triguen a reincidir és similar entre la taxa 2009 i les anteriors, amb diferències que no són significatives (taxa 2009 internament = 300,3 dies triguen a tornar a reincidir; mitjana taxa internament altres anys =284,5 dies).

Ens fixem ara si alguna de les variables descriptives recollides dels subjectes expliquen diferències quan al temps que triguen a reincidir.

Taula 21. Temps que triguen a cometre un nou delictes. Variables descriptives i de la *causa base*

Variable	Categoria	Mitjana (en mesos)	D. Típica
Reincidència	Sí	9,8	9,0
Sexe	Home	9,7	8,9
	Dona	12,5	12,3
Nacionalitat	Espanyol	10,6	9,0
	Estranger	8,3	9,0
Àrea geogràfica de procedència	Unió Europea*	-	-
	Resta d'Europa	25,0	-
	Magrib	8,2	8,9
	Resta d' Àfrica	4,0	-
	Centre i Sud Amèrica	6,4	8,6
	Resta del món*	-	-
Tipus de delictes en la <i>causa base</i>	Contra les persones	7,5	7,8
	Contra la llibertat sexual	25,0	2,8
	Contra la propietat	10,2	9,3
	Drogues	13,5	10,6
	Altres delictes	8,0	9,9
Edat quan la comissió del delictes de la <i>causa base</i>	14 anys	8,6	7,9
	15 anys	10,2	10,1
	16 anys	8,9	10,2
	17 anys	10,7	8,1

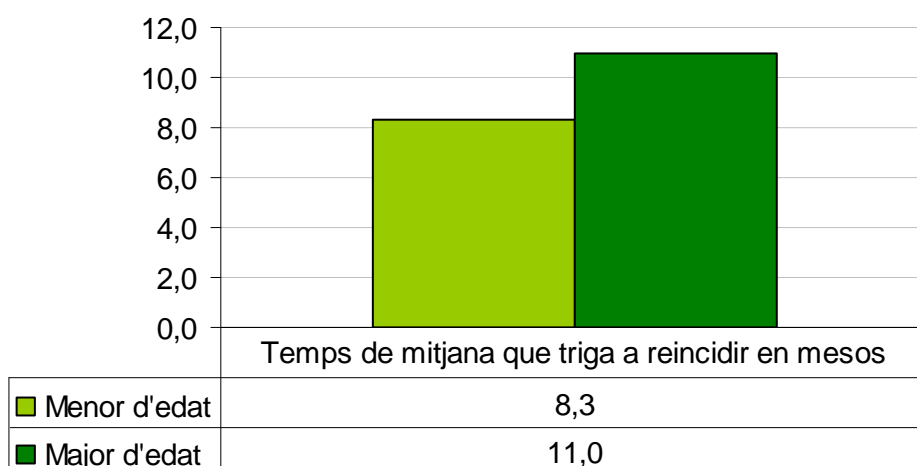
*Categories amb població en l'estudi però que no tenen cap reincident

Les noies que han complert una mesura d'internament en centre i que reincideixen triguen 3 mesos més que els nois de mitjana.

Pel que fa a la nacionalitat, els estrangers reincideixen abans que els espanyols (quasi 2 mesos abans, de mitjana). Per àrees geogràfiques s'observen diferències però atès el nombre baix de casos, no es pot extreure cap interpretació estadísticament significativa.

Els joves que van cometre un delict *contra les persones* i han reincidit són els que ho han fet abans (6,5 mesos). En estudis anteriors els que reincidien abans eren els que cometien delictes *contra la propietat*. Per contra, els que han comès a la *causa base* un delict *contra la llibertat sexual* i posteriorment han reincidit són els que triguen més temps a fer-ho (25,0 mesos).

Gràfic 9. Temps que triguen a reincidir segons l'edat al finalitzar l'internament

No hi ha diferències estadísticament significatives entres els joves que reincideixen en funció de si han acabat l'internament com a menors o com a majors d'edat.

Taula 22. Temps que triguen a cometre un nou delict, segons edat al finalitzar l'internament

Temps	Menors d'edat*	Majors d'edat*
< 6 mesos	52,6	40,4
6 mesos -1 any	73,7	57,4
1 any - 2 anys	94,7	85,1
2 anys -3 anys	100,0	100,0
3 anys - 4 anys	-	-

*Percentatge acumulat

6.3. Taxes de reincidència per centres d'internament

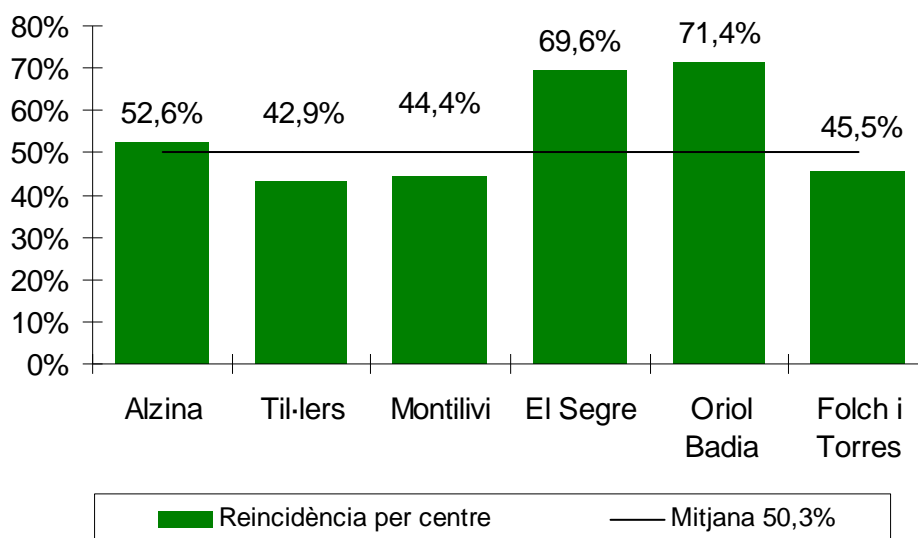
Taula 23. Taxes de reincidència per centres i per anys

Centre Educatiu	Sortida 2002 % Taxa 2005	Sortida 2003 % Taxa 2006	Sortida 2004 % Taxa 2007	Sortida 2005 % Taxa 2008	Sortida 2006 % Taxa 2009
L'Alzina	81,4	59,0*	40,0*	68,3*	52,6
Els Til·lers	71,4	83,3*	56,1	60,0	42,9
Montilivi	56,5	62,5	73,8*	57,5	44,4
El Segre	-	71,1	70,0	71,0	69,6
Oriol Badia	33,3	78,6*	25,0*	70,0*	71,4
Folch i Torres	25,0	0,0*	25,0	36,4	45,5

* Diferències significatives respecte l'any anterior

En aquest apartat es comparen 6 centres educatius de Justícia Juvenil.⁵

Gràfic 10. Taxes de reincidència segons el centre educatiu

Respecte a la taxa de reincidència *El Segre* i *Oriol Badia* són els que presenten la taxa més elevada (7 de cada 10 nois que han passat per aquests centres tornen a reincidir). En l'altre extrem, tres centres estan per sota la mitjana:

⁵ El Centre Educatiu Can Llupià no apareix en l'estudi ja que va ser inaugurat en 2007, posteriorment a la període de la recerca.

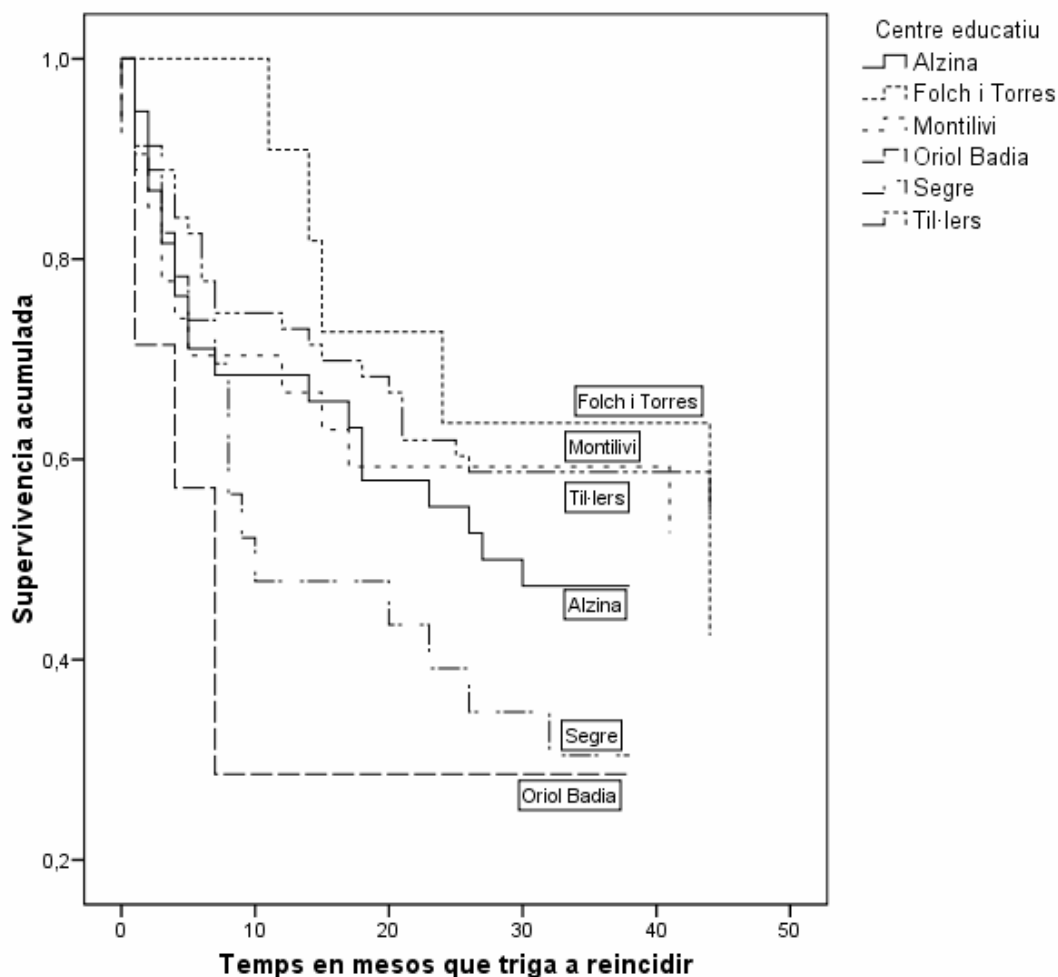
Folch i Torres, Montilivi i Els Til·lers. Malgrat la diferència en els percentatges entre la taxa 2008 i 2009, aquestes diferències no són significatives a nivell estadístic, degut al baix nombre de casos que s'estudien i que no permet concloure si les diferències es deuen a l'atzar o realment hi ha quelcom que ho expliqui.

Cal destacar que en tots els centres o bé s'ha mantingut la mateixa taxa que l'any passat o bé ha baixat, excepte *Folch i Torres*. Comparant la mitjana de les taxes de reincidència dels anys anteriors amb la taxa 2009, Els Til·lers i Montilivi presenten un descens que és estadísticament significatiu.

Gràfic 11. Evolució de la taxa de reincidència per centres

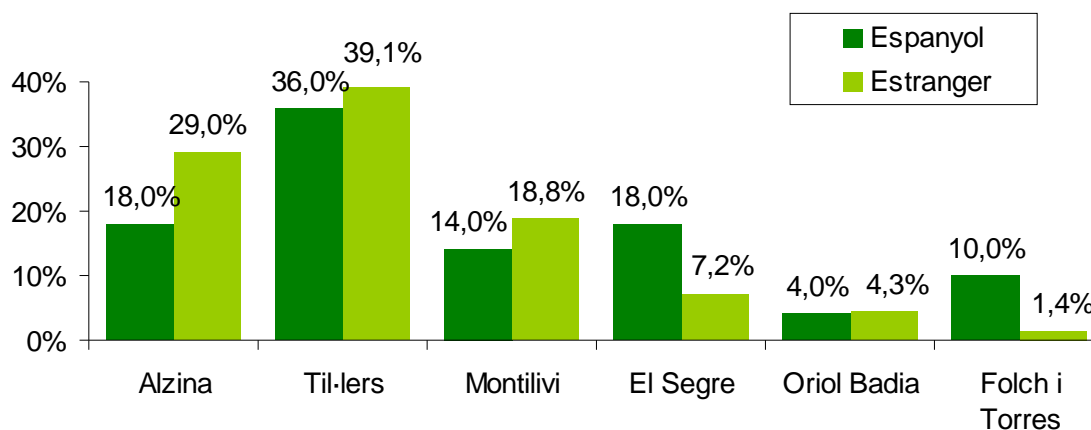
Gràfic 12. Temps que triga a reincidir el menor segons el centre d'internament

Segons el temps que triguen a reincidir, els joves que havien complert una mesura d'internament al *CE Montilivi* i al *CE Oriol Badia* són els que trigen menys temps, mentre que els joves que han complert la mesura al *CE Folch i Torres* són els que ho han fet més tard.

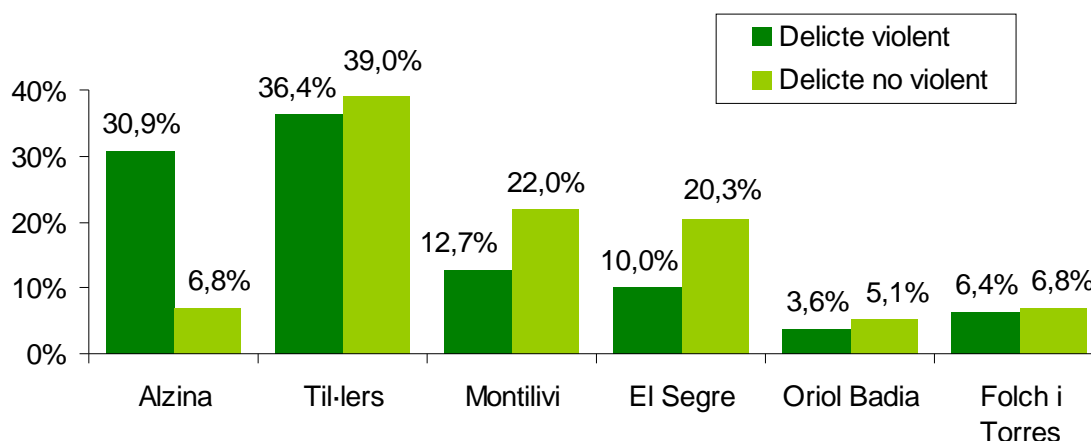
Pel que fa a altres característiques dels menors segons el centre on han finalitzat l'internament, s'observen diferències, en primer lloc, respecte a la nacionalitat dels nois: s'observa que 4 de cada 10 joves estrangers finalitzen l'internament a *Til·lers* i 3 de cada 10 ho fan a l'*Alzina* de manera que aquests dos centres acumulen el 70% dels estrangers que passen pels centres educatius. I en segon lloc s'observen diferències segons el tipus de delictes comès pel jove, si era violent o no. Vegem-ho en els dos gràfics següents:.

Gràfic 13. Distribució de menors espanyols i estrangers segons el centre educatiu

La mitjana total d'espanyols és de 59,2% i la mitjana total d'estrangers és de 40,8%

Gràfic 14. Violència en el delictes de la *causa base* segons el centre educatiu

La mitjana total de delictes violents és de 65,1% i la mitjana total de delictes no violents és de 34,9%.

Respecte la violència en el delictes comès en la *causa base*, el CE L'Alzina és l'únic centre que té una proporció més elevada i estadísticament significativa de delictes violents. En canvi, el CE Montilivi i el CE El Segre presenten una proporció més alta de delictes no violents.

6.4. Perfil del jove sense antecedents i perfil del jove amb antecedents a justícia juvenil

Taula 24. Comparativa entre el jove sense antecedents i el que té antecedents a justícia juvenil. Dades descriptives

Variable	Categoria	Sense antecedents		Amb antecedents	
		N	%	N	%
Sexe	Home	15	93,8	139	90,8
	Dona	1	6,3	14	9,2
Nacionalitat	Espanyol	8	50,0	92	60,1
	Estranger	8	50,0	61	39,9
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	8	50,0	92	60,1
	Unió Europea	-	0,0	-	0,0
	Resta Europa	2	12,4	7	4,6
	Magrib	3	18,8	41	26,8
	Resta d'Àfrica	0	0,0	2	1,3
	Centre i Sud Amèrica	3	18,8	11	7,2

Hi ha major proporció d'homes entre els primaris en el delictes. Entre les dones, es més gran a proporció de les que ja han entrat en contacte amb el sistema, que no pas les primàries.

Hi ha més proporció d'espanyols entre els que tenen antecedents a justícia juvenil. Per àrea geogràfica són els magribins els més representats en aquest cas.

Taula 25. Comparativa entre el jove sense antecedents i el que té antecedents a justícia juvenil. Dades de la *causa base*

Variable	Categoria	Sense antecedents		Amb antecedents	
		N	%	N	%
Tipus de delicte en la <i>causa base</i>	Contra les persones	4	25,0	44	28,8
	Contra la llibertat sexual	3	18,8	3	2,0
	Contra la propietat	6	37,4	99	64,6
	Drogues	1	6,3	3	2,0
	Altres delictes	2	12,5	4	2,6
Violència en delicte de la <i>causa base</i>	Delicte violent	11	68,7	99	64,7
	Delicte no violent	5	31,3	54	35,3
Tipus de fet principal de la <i>causa base</i>	Falta	0	0,0	2	1,3
	Delicte	14	87,5	127	83,6
	Temptativa	2	12,5	23	15,1
Nombre de fets acumulats en la <i>causa base</i>	1 fet	8	50,0	71	46,4
	2 fets	4	25,0	52	34,0
	3 fets o més	4	25,0	30	19,6
Edat en el moment del delicte	14 anys	3	20,0	20	13,3
	15 anys	4	26,7	31	20,7
	16 anys	3	20,0	41	27,3
	17 anys	5	33,3	58	38,7

Gairebé dos de cada tres joves amb antecedents cometien com a delicte principal *un delicte contra la propietat*. Pel que fa a les altres característiques del delicte, però, hi ha poca diferència entre els dos grups.

Taula 26. Comparativa entre el jove sense antecedents i el que té antecedents a justícia juvenil. Característiques principals dels delictes en la reincidència

Variable	Categoria	Sense antecedents		Amb antecedents	
		N	%	N	%
Reincidència	No	14	87,5	70	45,8
	Sí	2	12,5	83	54,2
Tipus de delicte en la reincidència	Contra les persones	2	100,0	20	24,1
	Contra la llibertat sexual	-	-	-	-
	Contra la propietat	0	0,0	50	60,2
	Drogues	0	0,0	1	1,2
	Altres delictes	0	0,0	12	14,5
Violència en el delicte de la reincidència	Delicte violent	2	100,0	32	38,6
	Delicte no violent	0	0,0	51	61,4
Nombre de fets acumulats en la reincidència	1 fet	2	100,0	67	80,7
	2 fets o més	0	0,0	16	19,3

Els joves que tenien antecedents reincideixen en proporcions més elevades que els que eren primaris en el contacte amb la justícia de menors.

Taula 27. Comparativa entre el jove sense antecedents i el que té antecedents a justícia juvenil. Variables numèriques

Variable	Sense antecedents		Amb antecedents	
	Mitjana	D. Típica	Mitjana	D. Típica
Edat quan la comissió del delicte	15,7	1,2	15,9	1,1
Edat al finalitzar l'internament	17,6	1,9	18,3	1,7
Temps de durada de l'internament (en dies)	189,1	174,4	274,1	289,3
Nombre de fets delictius comesos en la <i>causa base</i>	1,8	1,0	2,0	1,6
Total de causes acumulades a l'expedient del menor	1,2	0,5	10,5	7,8

6.5. Perfil del jove reincident i del no reincident

Taula 28. Comparativa entre el perfil del menor reincident i del no reincident. Variables descriptives.

Variable	Categoria	No reincident		Reincident	
		N	%	N	%
Sexe	Home	73	86,9	81	95,3
	Dona	11	13,1	4	4,7
Nacionalitat	Espanyol	44	52,4	56	65,9
	Estranger	40	47,6	29	34,1
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	44	52,4	56	65,9
	Unió Europea	-	-	-	-
	Resta Europa	8	9,5	1	1,2
	Resta d'Àfrica	1	1,2	1	1,2
	Centre i Sud Amèrica	9	10,7	5	5,9
	Magrib	22	26,2	22	25,8
	Resta del món	-	-	-	-

Segons les variables descriptives, en el grup de *joves que han reincidit* hi ha una menor proporció de dones. En aquest sentit el 52,6% dels homes han reincidit enfront del 26,7% de les dones. Els estrangers estan significativament menys representats en el grup de reincidents. El baix nombre de casos no ens permet extreure altres conclusions relacionades amb l'àrea geogràfica.

Taula 29. Comparativa entre el perfil del menor reincident i del no reincident. Variables del delictes en la causa base

Variable	Categoria	No reincident		Reincident	
		N	%	N	%
Antecedents a la causa base	Sense antecedents	14	16,7	2	2,4
	Amb antecedents	70	83,3	83	97,6
Tipus de delictes en la causa base	Contra les persones	24	28,6	24	28,2
	Contra la llibertat sexual	4	4,8	2	2,4
	Contra la propietat	50	59,4	55	64,6
	Drogues	2	2,4	2	2,4
	Altres delictes	4	4,8	2	2,4

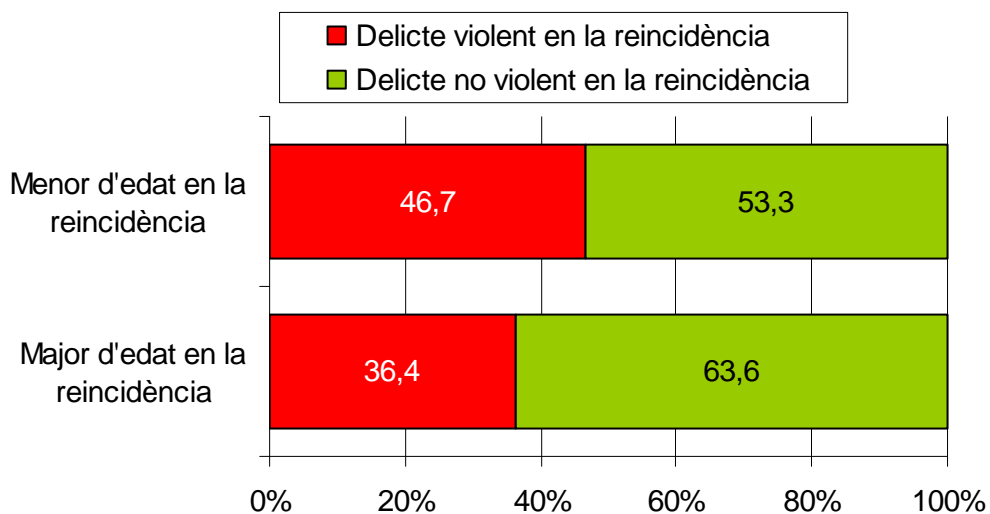
Violència en el delictes de la <i>causa base</i>	Delicte violent	59	70,2	51	60,0
	Delicte no violent	25	29,8	34	40,0
Tipus de fet principal de la <i>causa base</i>	Falta	1	1,2	1	1,2
	Delicte	71	84,5	70	83,3
	Temptativa	12	14,3	13	15,5
Nombre de fets acumulats en la <i>causa base</i>	1 fet	37	44,0	42	49,4
	2 fets	35	41,7	21	24,7
	3 o més fets	12	14,3	22	25,9
Edat en el moment del delicte	14 anys	8	9,9	15	17,9
	15 anys	11	13,6	24	28,6
	16 anys	24	29,6	20	23,8
	17 anys	38	46,9	25	29,7

Segons el delicte en la *causa base* els que van cometre un delicte contra la propietat són els que estan més representats en ambdós perfils, tot i que en més proporció en el grup dels reincidents.

Pel que fa les característiques del delicte, els no reincidents l'havien comès de forma violenta en major proporció que els reincidents. Cal destacar que en el grup de reincidents hi ha un percentatge superior de nois que havien comès 3 o més fets en la mateixa *causa base*.

Com s'observa en el gràfic següent, els joves desinternats de centres que són reincidents, cometen major proporció de delictes violents si surten sent menors d'edat que no si són majors d'edat.

Gràfic 15. Violència en el delictes de la reincidència segons l'edat que tenien quan el van cometre

6.6. Diferències en el perfil del jove reincident respecte a altres anys

Taula 30. Comparativa dels anys anteriors amb les dades 2009. Variables descriptives

Variable	Categoria	Mitjana de les taxes 2005-2008 %	Taxa 2009 %
Sexe	Home	95,0	95,3
	Dona	5,0	4,7
Nacionalitat	Espanyol	62,9	65,9
	Estranger	37,1	34,1
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	62,9	65,9
	Unió Europea	0,7	0,0
	Resta Europa	2,1	1,2
	Magrib	26,9	25,8
	Resta d'Àfrica	1,2	1,2
	Centre i Sud Amèrica	5,7	5,9
	Resta del món	0,5	0,0

Taula 31. Comparativa dels anys anteriors amb la taxa 2009. Dades penals de la *causa base* i antecedents

Variable	Categoria	Mitjana de les taxes 2005-2008 %	Taxa 2009 %
Antecedents a la <i>causa base</i>	Sense antecedents	5,9	2,4
	Amb antecedents	94,1	97,6
Tipus de delicte en la <i>causa base</i>	Contra les persones	17,5	28,2
	Contra la llibertat sexual	1,7	2,4
	Contra la propietat	74,7	64,6
	Drogues	0,9	2,4
	Altres	5,2	2,4
Violència en el delicte de la <i>causa base</i>	Delicte violent	72,6	60,0
	Delicte no violent	27,4	40,0
Tipus del fet principal de la <i>causa base</i>	Falta	1,7	1,2
	Delicte	84,8	83,3
	Temptativa	13,5	15,5
Nombre de fets acumulats en la <i>causa base</i>	1 fet	54,5	49,4
	2 fets	27,0	24,7
	3 o més fets	18,5	25,9
Nombre de causes acumulades en l'expedient del menor	De 2 a 5 causes	20,1	17,6
	De 6 a 10 causes	25,2	35,3
	D'11 a 20 causes	34,4	30,6
	Més de 20 causes	20,3	16,5

Respecte els anys anteriors, en el perfil del jove reincident trobem:

Percentatges similars respecte el gènere, la nacionalitat i l'àrea geogràfica de procedència, el antecedents a justícia juvenil, el tipus de fet principal de la *causa base*, el nombre de fets acumulats en la *causa base* i també el nombre de causes acumulades a l'expedient.

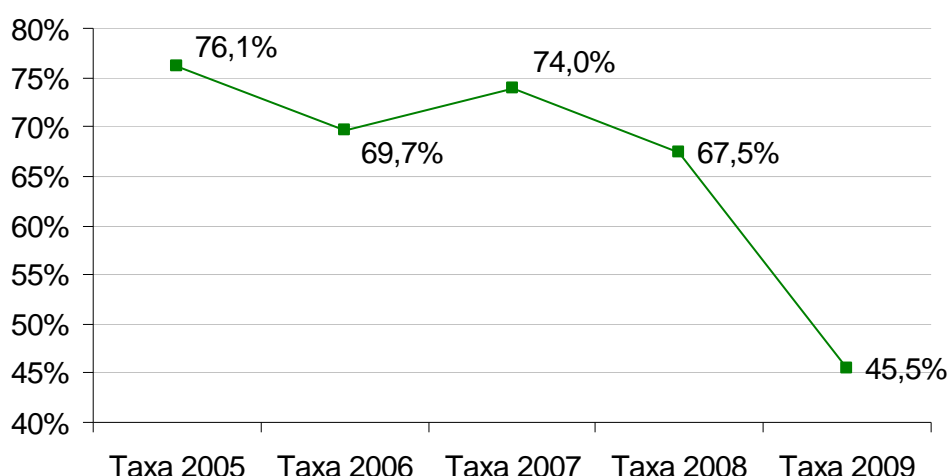
Major proporció de delictes contra les persones (28,2% front el 17,5%).

Menor proporció de delictes violents (60,0% front el 72,6%)

Ha augmentat la mitjana de dies d'internament (236,5 dies front a 185,8 dies)

Com es pot veure, hi ha hagut una baixada significativa de delictes violents, malgrat hagin augmentat el delictes *contra les persones* i molt lleugerament els delictes *contra la llibertat sexual*. L'explicació la trobem en el descens dels delictes violents *contra la propietat (robatori amb intimidació, robatori amb violència i robatori amb intimidació i violència)*. Com s'observa en el gràfic següent, la violència en els delictes *contra la propietat* havia estat sempre per sobre del 65% en els anys anteriors, en l'actual estudi s'observa que aquesta violència en el tipus de delictes *contra la propietat* ha disminuït de forma rellevant fins el 43,4%. Caldrà seguir si aquesta tendència es manté en els propers anys.

Gràfic 16. Evolució de la violència en els delictes *contra la propietat* en la *causa base*

Taula 32. Comparativa dels anys anteriors amb la taxa 2009. Variables numèriques de la *causa base*

Variable	Mitjana de les taxes 2005-2008 %		Taxa 2009 %	
	Mitjana	D. Típica	Mitjana	D. Típica
Edat en el moment del delicte	15,6	1,0	15,7	1,1
Edat al finalitzar l'internament	17,3	1,5	17,8	1,7
Temps de durada de l'internament (en dies)	185,8	145,3	236,5	217,5
Nombre de fets delictius acumulats en la <i>causa base</i>	1,8	1,6	2,1	1,8

Total de causes acumulades en l'expedient del menor	13,4	10,3	12,1	7,9
Nombre de causes anteriors a la <i>causa base</i> *	10,6	9,9	8,0	6,8

*Taxa únicament de 2007-2008

Taula 33. Comparativa dels anys anteriors amb la taxa 2009. Mesura o programa aplicat en la primera reincidència

Mesura o programa aplicat	Mitjana de les taxes 2006-2008* %	Taxa 2009 %
Justícia juvenil		
Mediació i reparació	3,4	4,7
Assessorament tècnic de menors (ATM)	19,8	17,6
Medi obert	14,0	9,5
Tasques socioeducatives	2,4	0,0
Prestacions en benefici de la comunitat (PBC)	4,0	0,0
Llibertat vigilada	6,4	7,1
Convivència amb altra família o grup educatiu	0,0	1,2
Permanència en domicili cap de setmana	0,9	1,2
Internament	10,1	7,1
Justícia d'adults		
Assessorament tècnic d'adults	0,0	2,4
Medi Obert	5,4	21,3
Obligació de programes formatius	0,6	1,2
Treballs en benefici a la comunitat (TBC)	2,1	11,8
Tractament terapèutic ambulatori (TTA)	0,3	0,0
Localització permanent	2,4	5,9
Internament deshabituació	0,0	1,2
Internament psiquiàtric	0,0	1,2
Presó	47,3	37,4

*No inclou la taxa de l'any 2005

Pel que fa a la mesura imposada en la reincidència ha disminuït respecte altres anys el percentatge d'aquelles mesures més severes com l'internament en un centre educatiu i la presó en adults. En canvi ha augmentat en el cas dels joves reincidents majors d'edat penal l'assessorament tècnic, que altres anys no s'havia donat, i les mesures en medi obert aplicables a adults, bàsicament els treballs en benefici a la comunitat, molt relacionats amb els delictes de trànsit com ja hem vist en el cas de la llibertat vigilada, i la localització permanent, aplicada fonamentalment a fets delictius tipificats com a faltes.

Taula 34. Comparativa dels anys anteriors amb la taxa 2009. Àmbit d'execució penal en la reincidència

Àmbit d'execució	Mitjana de les taxes 2006-2008*	Taxa 2009
	%	%
Només JJ	26,8	24,7
Només MEPC	4,0	14,1
Només Presons	35,3	38,9
JJ i MEPC	3,7	1,2
JJ i presons	17,1	8,2
MEPC i presons	11,6	9,4
JJ, MEPC i presons	1,5	3,5

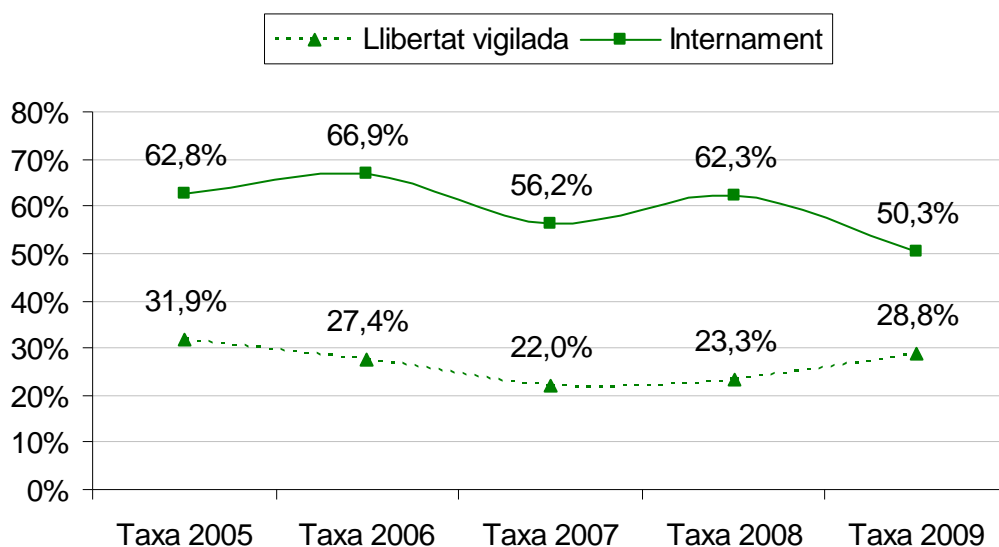
*No inclou la taxa de l'any 2005

Cal destacar que els casos que només han passat per Mesures d'Execució Penal a la Comunitat han augmentat significativament.

7. Diferències entre el jove amb mesura de llibertat vigilada i d'internament

En els apartats anteriors hem comparat el perfil del jove reincident amb el del no reincident i el del reincident amb la mitjana de les dades extretes els anys anteriors. En aquest punt compararem el perfil general del menor infractor que ha complert una mesura de llibertat vigilada amb el perfil del que prové d'una mesura d'internament, per veure possibles diferències entre l'un i l'altre.

Gràfic 17. Comparativa respecte altres anys de les taxes de reincidència en llibertat vigilada i internament

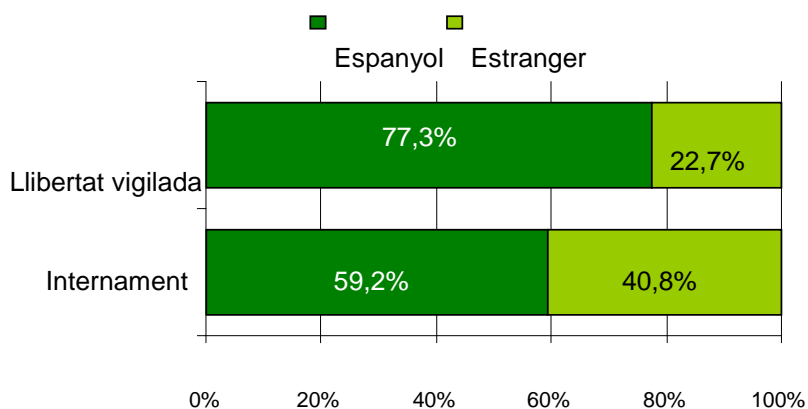
Taula 35. Característiques del menor amb mesura de llibertat vigilada i d'internament

Variable	Categoria	Llibertat vigilada %	Internament %
Sexe	Home	86,7	91,1
	Dona	13,3	8,9
Nacionalitat	Espanyol	77,2	59,2
	Estranger	22,8	40,8

Àrea geogràfica de procedència			
Espanya		77,2	59,2
Unió Europea		1,0	0,0
Resta d'Europa		2,9	5,3
Magrib		11,8	26,0
Resta d'Àfrica		0,2	1,2
Centre i Sud Amèrica		6,7	8,3
Resta del món		0,2	0,0

En aquesta taula s'observa com el percentatge de dones en llibertat vigilada (13,3%) és lleugerament superior a les d'internament (8,9%). Hi ha més representació d'espanyols en llibertat vigilada i més estrangers en internament, del que els correspondria. Aquesta sobrerrepresentació en mesures d'internament és més marcada a l'analitzar la població estrangera per àrees geogràfiques, on els joves provinents del Magrib hi destaquen.

Gràfic 18: Comparativa entre llibertat vigilada i internament segons la procedència del menor

Taula 36. Característiques del delictes de la causa base en llibertat vigilada i internament

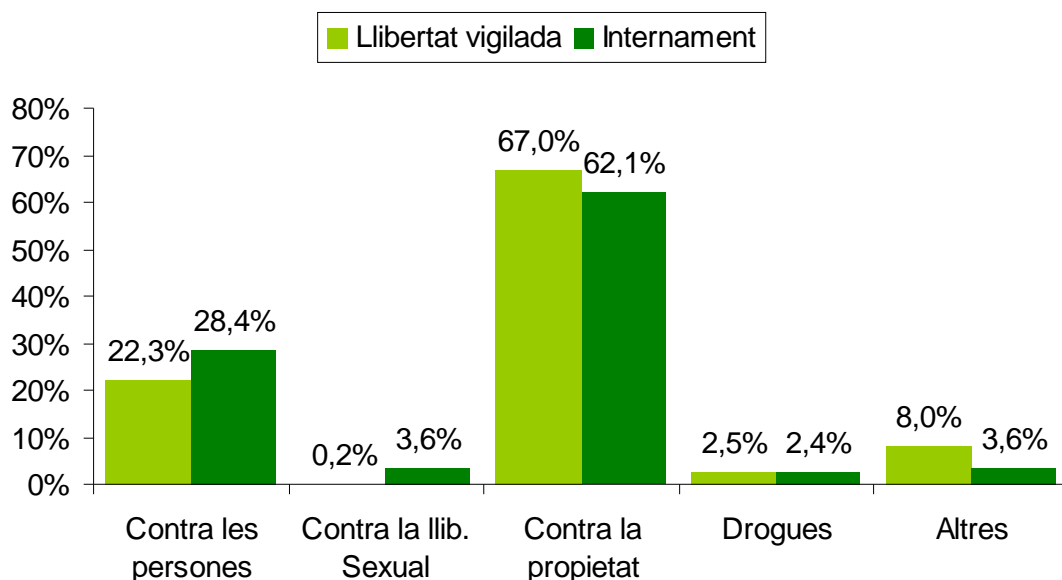
Variable	Categoria	Llibertat vigilada %	Internament %
Tipus de delictes en la <i>causa base</i>	Contra les persones	22,3	28,4
	Contra la llibertat sexual	0,2	3,6
	Contra la propietat	67,0	62,0
	Drogues	2,5	2,4
	Altres delictes	8,0	3,6
	<i>Delictes de trànsit</i>	1,7	0,6
	<i>Resta delictes</i>	6,3	3,0
Violència en el delictes de la <i>causa base</i>	Delictes violents	57,3	65,1
	Delictes no violents	42,7	34,9
Tipus de fet principal de la <i>causa base</i>	Falta	1,0	1,2
	Delictes	83,2	83,9
	Temptativa	15,8	14,9
Nombre de fets acumulats en la <i>causa base</i>	1 fet	67,8	46,8
	2 fets	23,4	33,1
	3 o més fets	8,8	20,1
Edat en el moment del delictes de la <i>causa base</i>	14 anys	14,5	13,9
	15 anys	21,0	21,2
	16 anys	31,0	26,7
	17 anys	33,5	38,2

En lògica en la gravetat dels delictes, els percentatges d'internament són superiors en els delictes contra les persones, contra la llibertat sexual i en aquells delictes contra la propietat que inclouen violència o intimidació a les persones i en aquells que s'acumulen més d'1 fet a la causa base. No hi ha grans diferències quant a l'edat del jove en el moment de la comissió del delictes.

Taula 37. Edat del menor en el moment del delictes i en finalitzar la mesura

Variable	Llibertat vigilada		Internament	
	Mitjana	D. Típica	Mitjana	D. Típica
Edat en la comissió del delictes (en anys)	15,8	1,0	15,9	1,1
Edat al finalitzar la mesura (en anys)	18,4	1,5	18,2	1,7
Nombre de fets delictius acumulats en la <i>causa base</i>	1,5	0,8	2,0	1,6

Gràfic 19. Comparativa del tipus de delictes en la causa base entre llibertat vigilada i internament

Taula 38. Temps que triguen a cometre un nou delictes en llibertat vigilada i internament

Temps	Llibertat vigilada %*	Internament %*
< 6 mesos	33,8	45,9
6 mesos – 1 any	54,3	64,7
1 any – 2 anys	78,8	89,4
2 anys – 3 anys	96,7	100,0
3 anys – 4 anys	100,0	100,0

*Percentatge acumulat

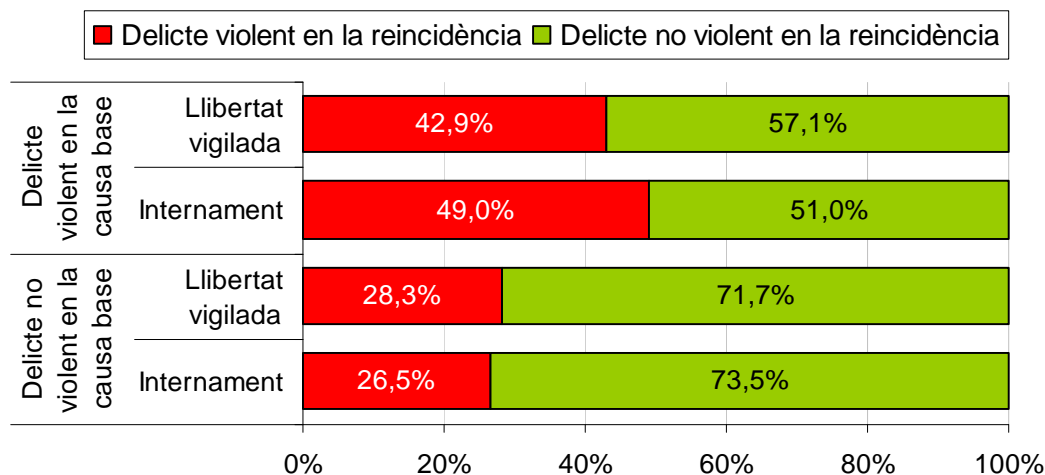
Com es pot observar, els joves procedents d'una mesura d'internament tarden menys temps a cometre un nou delictes, gairebé la meitat dels que reincideixen ho han fet abans dels 6 mesos, en canvi en aquest període només ho han fet aproximadament una tercera part dels provinents d'una llibertat vigilada. Aquesta diferència es manté fins al punt que no hi ha reincidents procedents d'internament que hagin comés el nou delictes en el període superior a 3 anys, situació que en llibertat sí que es dona.

Taula 39. Característiques del delictes de la reincidència

Variable	Categoria	Llibertat vigilada	Internament
		%	%
Tipus de delictes en la reincidència	Contra les persones	21,9	25,9
	Contra la llibertat sexual	0,7	0,0
	Contra la propietat	44,4	58,8
	Drogues	4,0	1,2
	Altres delictes	29,0	14,1
	<i>Delictes de trànsit</i>	21,1	9,4
	<i>Resta delictes</i>	7,9	4,7
Violència en el delictes de la reincidència	Delictes violent	37,1	40,0
	Delictes no violent	62,9	60,0
Fets acumulats en la reincidència	No	83,4	81,2
	Sí	16,6	18,8
Nombre de reincidències	1 sola reincidència	55,0	34,1
	De 2 a 4 reincidències	33,8	43,5
	5 o més reincidències	11,3	22,4

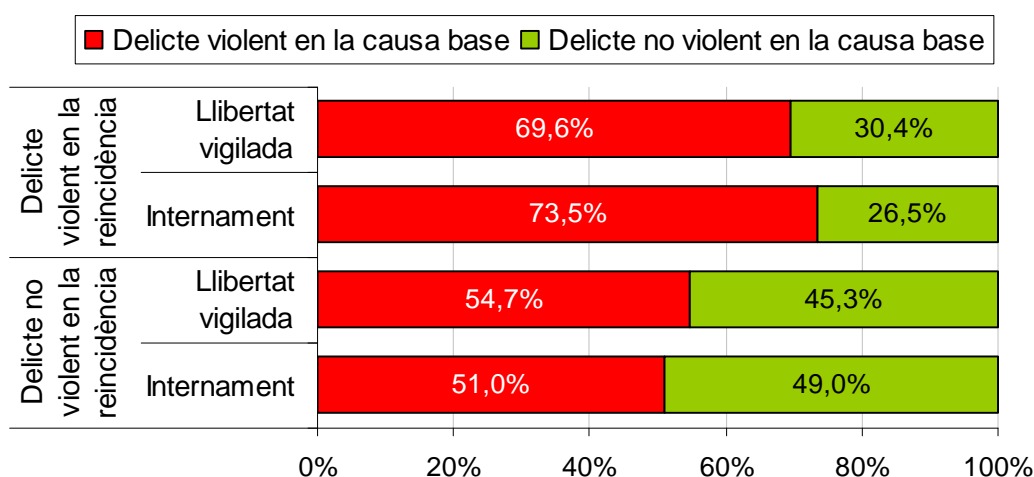
Destaquem que el grup de joves provinents de la mesura de llibertat vigilada cometien a la causa base, percentualment, molts més delictes contra la propietat (67,0%) que en la reincidència (44,4%). En internament es mantenen similars les proporcions. Remarcar també els delictes de trànsit en la reincidència dels joves que van finalitzar una mesura de llibertat vigilada, que suposen un 21,1% de les primeres reincidències d'aquest col·lectiu. S'ha de tenir en compte també que gairebé 1 de cada 4 joves provinents d'internament acumulen 5 o més reincidències en el seu expedient.

Gràfic 20. Violència en la reincidència segons la violència en el delictes de la causa base

L'anterior gràfic mostra si en la *causa base* els menors van cometre el delictes amb violència i si això s'ha repetit o no en la reincidència. En aquest sentit s'observa que, dels que van cometre un delictes violent i després van reincidir, la meitat tornarà a fer-ho amb violència. En canvi, la majoria de joves que en la *causa base* no van utilitzar la violència tampoc ho han fet en la reincidència. Remarcar que aquest fet es produeix tant després d'haver complert una llibertat vigilada com un internament.

Gràfic 21. Violència en la causa base segons el delictes de la reincidència

Si en el gràfic anterior veiem la violència exercida en la reincidència en funció de la violència en la *causa base*, en aquest s'inverteixen els factors, per tant, es

pot veure la violència emprada en la *causa base* segons si la reincidència va ser violenta o no. Així com el gràfic 20 ens servia, més o menys, com a “predictor” en el cas de futures conductes en delictes no violents, aquest ens serveix per a veure la trajectòria dels joves que cometen delictes violents en la reincidència. Així doncs s’observa com, independentment de la mesura, 7 de cada 10 joves que van cometre un delicte violent en la reincidència ja l’havien comés en la *causa base*.

Taula 40. Comparativa entre les mesures de llibertat vigilada i internament respecte algunes variables numèriques de la reincidència

Variable	Llibertat vigilada		Internament	
	Mitjana	D. Típica	Mitjana	D. Típica
Edat en el moment de la reincidència	19,3	2,0	18,6	1,9
Temps que triga a reincidir (en mesos)	13,5	11,7	9,8	9,0

Els subjectes provinents d’internament reincideixen més joves, quasi un any, respecte dels subjectes provinents de llibertat vigilada. També reincideixen abans, 4 mesos de mitjana.

Taula 41. Comparativa entre internament i llibertat. Àmbit d’execució penal en la reincidència

Àmbit d’execució	Llibertat vigilada	Internament
	%	%
Justícia juvenil (JJ)	20,5	24,7
Presó	35,1	38,9
Mesures penals alternatives (MEPC)	23,2	14,1
JJ i Presó	4,0	8,2
JJ i MEPC	4,6	1,2
Presó i MEPC	11,3	9,4
JJ, Presó i MEPC	1,3	3,5

Els joves reincidents provinents d’una mesura d’internament passen per més mesures de justícia juvenil i per més penes de presó quan ja són adults que els joves reincidents de llibertat vigilada. Entre aquests últims hi ha major proporció de joves que compleixen com adults mesures d’execució penal a la comunitat,

com ja hem explicat molt relacionades amb en el nou tipus delictiu introduït en el Codi penal: els delictes de trànsit.

8. Els delictes de trànsit i la seva rellevància en la taxa de reincidència juvenil

Com ja hem comentat en l'apartat 4.1, la nova llei sobre la seguretat en el trànsit⁶ que va entrar en funcionament l'1 de desembre de 2007 ha tingut un impacte clar en la penalització d'unes conductes que prèviament no es recollien com a fets delictius. Aquest fet es reflexa clarament en l'augment de la taxa de reincidència 2009 dels joves que han complert una mesura de llibertat vigilada. Com veurem posteriorment, aquest augment no és tan evident en els casos d'internament, atès que els joves reincidents provinents d'aquesta mesura cometien com a únic delictes o com a delictes principals un delictes de trànsit en la primera reincidència. La taula següent recull les diferències en les taxes de reincidència de llibertat vigilada i també d'internament⁷ tant si es tenen en compte com si no els delictes de trànsit com a única reincidència.

Taula 42. Taxes de reincidència de llibertat vigilada i d'internament diferenciant la inclusió dels delictes de trànsit com a única reincidència

Llibertat Vigilada					Internament				
Reinci- dència	Taxa reincidència				Reinci- dència	Taxa reincidència			
	inclosos delictes de trànsit		exclosos delictes de trànsit			inclosos delictes de trànsit		exclosos delictes de trànsit	
	n	%	n	%		N	%	N	%
No	374	71,2	399	76,0	No	84	49,7	89	52,1
Sí	151	28,8	126	24,0	Sí	85	50,3	80	47,3
Total	525	100,0	525	100,0	Total	169	100,0	169	100,0

⁶ Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal en matèria de seguretat viària.

⁷ Els delictes inclosos en la categoria *delictes de trànsit* que han comès els joves de justícia juvenil són: *conducció sota influència de begudes alcohòliques i altres substàncies; conducció temerària; conducció sense permís; greu risc per circular.*

La taxa de reincidència de llibertat vigilada passaria d'un 28,8% a un 24,0% si excloem els casos de reincidència per un delictes relacionat amb la seguretat en el trànsit.

En el cas d'internament la diferència seria de 3 punts.

Els delictes de trànsit dels joves de llibertat vigilada suposen el 21,2% del total de delictes principals que cometien els joves en la primera reincidència.

En canvi, en internament el pes dels delictes de trànsit en la reincidència és del 9,4% respecte del total de delictes principals.

El 100% dels joves provinents de llibertat vigilada i que són reincidents en delictes de trànsit són homes.

Destaquem que els delictes de trànsit han començat a tenir un impacte en la taxa de reincidència 2009 de llibertat vigilada que no va tenir encara en la taxa de reincidència 2008.

Com es veu en la taula 18 la taxa de reincidència 2008 variava molt poc si no es comptaven els delictes de trànsit com a única reincidència, només 1,2 punts

Taula 43. Taxes de reincidència de llibertat vigilada diferenciant la inclusió dels delictes de trànsit com a única reincidència. Comparativa taxes 2008 i 2009

Taxa de reincidència 2009					Taxa de reincidència 2008				
Reinci- dència	inclosos delictes de trànsit		exclosos delictes de trànsit		Reinci- dència	inclosos delictes de trànsit		exclosos delictes de trànsit	
	n	%	n	%		n	%	n	%
No	374	71,2	399	76,0	No	406	76,7	412	77,9
Sí	151	28,8	126	24,0	Sí	123	23,3	117	22,1
Total	525	100,0	525	100,0	Total	529	100,0	529	100,0

Hem d'esperar que en els propers anys la resposta penal a aquest tipus de delictes faci augmentar encara més la taxa de reincidència, sobre tot en els

casos de llibertat vigilada. El motiu és que la llei 15/2007 es va començar a aplicar finalitzant l'any 2007 i per tant els joves reincidents no els començarem a detectar fins que s'ampliï una mica més el període de seguiment i s'ajusti al que s'ha fet en totes les edicions de control de la taxa (mínim 3 anys màxim 4 anys).

9. Conclusions

Respecte a les taxes de reincidència:

1. La taxa de reincidència 2009 per a llibertat vigilada és del 28,8%.
2. La taxa de reincidència 2009 per a internament és del 50,3%.
3. Per gènere, els homes tenen una taxa de reincidència juvenil més alta, tant en llibertat vigilada (homes 31,4%; dones 11,4%), com en internament (homes 52,6%; dones 26,7%).
4. Per nacionalitat, els estrangers tenen una taxa de reincidència juvenil més baixa que els nacionals, tant en llibertat vigilada com en internament.
5. Per tipus de delictes comés en la *causa base*, no hi ha cap agrupació que destaquï en la taxa de reincidència juvenil per sobre les altres, ni en llibertat vigilada ni en internament.
6. Per edat, els joves de 14 i 15 anys tenen les taxes de reincidència juvenil més altes que la mitjana, tant en llibertat vigilada com en internament. Per contra els joves de 16 i 17 anys tenen taxes de reincidència juvenil més baixes que la mitjana.

Respecte a la variació de les taxes de reincidència juvenil:

7. En llibertat vigilada, la taxa respecte l'any anterior ha augmentat 5,5 punts. Aquest augment s'explica en part per la incorporació al Codi penal dels delictes de trànsit, on els joves han fet un creixement espectacular que no hi era els anys anteriors. Hem d'esperar que en els propers anys la resposta penal a aquest tipus de delictes faci augmentar encara més la taxa de reincidència, sobre tot en els casos de llibertat vigilada. El motiu és que la llei 15/2007 es va començar a aplicar finalitzant l'any 2007 i per tant el període de seguiment de la taxa de reincidència no ha estat tant ampli com el que tindrà les properes edicions de control de la taxa.

8. En internament, la taxa de reincidència ha baixat 12 punts respecte l'any anterior i és la més baixa de totes les recollides en les series fetes fins ara. Les diferències són estadísticament significatives.
9. Es confirma que el primer any després d'acabada la mesura és el període crític perquè un jove reincideixi. Caldria establir estratègies de seguiment més intensiu en els casos que això sigui possible i/o derivació que minimitzessin el risc de noves reincidències.

Respecte al perfil dels reincidents:

10. Ha augmentat respecte els altres anys el percentatge de delictes que cometen els joves reincidents *contra les persones*. (28,2% front el 17,5% en el cas d'internament; 23,8% front el 14,9% en el cas de llibertat vigilada).
11. Per contra, ha baixat el percentatge de delictes que cometen els joves reincidents *contra la propietat* (64,7% front el 74,7% en el cas d'internament; 69,5% front el 75,1% en el cas de llibertat vigilada)
12. Els delictes violents han disminuït en el cas dels joves reincidents que han estat sotmesos a mesures d'internament (60,0% front el 72,6%).
13. Entre els reincidents, sis de cada deu joves que han comés un nou delicte, aquest és no violent, tant si provenen de llibertat vigilada com d'internament.
14. Els delictes de trànsit dels joves procedents de llibertat vigilada suposen el 21,2% del total de delictes principals que cometen en la primera reincidència.
15. En el cas dels joves sotmesos a mesures d'internament i que reincideixen, ha augmentat la mitjana de dies de compliment (240,4 dies front a 185,8 dies).
16. Han augmentat molt l'aplicació de mesures en medi obert d'adults que reben com a resposta els joves reincidents. I, concretament, l'augment

significatiu es dona en els TBC (treballs en benefici a la comunitat) Aquest augment s'explica perquè és la sanció més rellevant pels delictes de trànsit, quan el jove no té antecedents en el sistema penal d'adults.

Respecte a les diferències entre el perfil dels joves infractors de llibertat vigilada i internament:

17. El percentatge d'homes és més alt en internament, hi ha més proporció d'estrangers i dins d'aquests destaquen els joves provinents del Magrib. Les edats són molt similars en ambdues mesures.
18. El percentatge de delictes violents comesos en la causa base és més alt en internament, alhora que hi ha més fets delictius acumulats a la causa base.
19. Els joves provinents d'internament triguen menys temps a cometre un nou delicte que els provinents de llibertat vigilada.

8. Referències bibliogràfiques

Capdevila, M; Ferrer, M., Luque, E. (2005): *La reincidència en el delicte en la justícia de menors*. Barcelona CEJFE. Col·lecció Justícia i Societat núm. 26

Àrea d'Investigació Social i Criminològica (2007): *Taxes de reincidència 2006 de justícia juvenil :Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. CEJFE. Edició en web www.gencat.cat/justicia/cejfe/

Àrea d'Investigació Social i Criminològica (2008): *Taxes de reincidència 2007 de justícia juvenil :Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. CEJFE. Edició en web www.gencat.cat/justicia/cejfe/

Àrea d'Investigació Social i Criminològica (2009): *Taxes de reincidència 2008 de justícia juvenil :Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. CEJFE. Edició en web www.gencat.cat/justicia/cejfe/

Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal en matèria de seguretat viària

Barcelona, desembre 2010